

A. Ω.

De

MARTYRIO
PHILOSOPHI
DISPUTATIO,

Quam

DIVINĀ ANNUENTE GRATIA,

Et

Suffragio Ampliss: Facult: Philosophæ

In Reg: Acad: Aboëns.

Sub PRÆSIDIO

DN. M. CHRISTIERN.

A L A N D R I,

Eloqv. Profess: Præceptoris & Promo-
toris sui maximè colendi,

PRO GRADU MAGISTERII,

Publicè discutiendam modestè exhibet

ERICUS Z. DUSEMANN

Wib.

In Auditorio Maximo,

Ad diem 22 Septemb. 1706.

Exc. JO. WALLIUS.

Reverendissimo in CHRISTO
Patri ac Domino

DN. PETRO LAUR.
B E C C H I O,

S. S. Theologiae DOCTORI Cele-
berrimo, Diœcelesos Wiburgensis
EPISCOPO Eminentissimo, Con-
sistorii Ecclesiastici ibidem PRÆ-
SIDI Gravissimo, Regii Gymna-
sii & Scholarum EPURO Ampli-
simo, Patrono & Mæcenati
maximo.

Viris itidem,

Adm. Pl. q; Reverendis & Clarissi-
mis, DN. ARCHI-PRÆPOSITO, cæ-
terisque DNN. Reg. Gymn. Wib.
LECTORIBUS & CONSISTORIALIBUS,
jugi observantiæ cultu pro-
sequendis,

OMNIGENAM CUM CORPORIS TUM
ANIMÆ PROSPERITATEM!

Licet meæ obligationi,
quâ REVERENDISSIMÆ
TUÆ PATERNITATI, CÆ
terisque prænomina-
tis Dnn. EVERGETIS sanctè devin-
ctus sum, non possit dedicatio hu-
jus disputationis vel ex parte sal-
tem satisfacere; interim tamen,
ut aliquo modo & pro virium ra-
tione meum debitum coner ex-
sequi, tantum sum si audaciæ, ut hac
quoque occasione aliquod grati
animi specimen ostenderem, qui
in servis vestris sum, eaque be-
nignitate continuò me affectum
tulerim, quâ mihi non exile sub-
levamen ipse dudum hæusi; facite
ergo, quæso, has pagellas conspe-
ctu Vestro dignas, benignoque
vultu & serenâ fronte eas excipite,

ne frustrer eâ spe, quâ in vicem
Vestri favoris hoc quantumcum-
que mei debiti monumentum,
vobis ivi consecratum. de cætero
felices vivite! sic intimè precatur

REVERENDIS: TUÆ PATERNITATIS
&

ADM. PL. q̄ REV: & CLARIS: DNN. LEGI:
& CONSIST:

Devotiss. & observantiss. cultor

E. Dahlman.

Ad Clarissimum & amicissimum Virum,

DN. ERICUM DAHEMAN/
Consistorii Wiburgensis Notarium &
Phil: Candidatum dignissimum, cum de
MARTYRIO PHILOSOPHI disputaret.
Domine.

Srupent omnes civiliores populi illam Ju-
dæorum sinisteritatem & pervicaciam
dum mille martyria sufferre vel ut est in
אלף מותו זה אחר זה legere
oppetere malunt quam pilum latum, in qui-
busdam indifferentibus etiam, cuiquam ut con-
cedere velint. Longe aliter Cicero: nunquam
præstantibus viris laudatam fuisse in unâ sen-
tentia perpetuam persionem probat. Medi-
am quandam in Philosophicis quam juvat in-
gredi viam tute doctâ hæc commentatione
munire aggredieris Domine DAHEMAN:
quod nec semper pendere animi nec ob quam-
cunque fidem uncus & Gemonias invocare
deceat edocens: meritas autem Tuas laudes
hic non refert scribere: nec esse mihi hæc vice
diserto vacat: erit, Tibi, quod loquitur ipsum
opus, sanctius, ob quod indubitatus Tibi à do-
ctis honor tributum itur, Vale!

T. E.

CHRIST: ALANDER:

Disputationem eruditam

Clarissimi CANDIDATI

DN. ERICI DAHLMAN S.

Ven: Consist: Wiburg: Notarii perin-
dustrii,

De MARTIRIO PHILOSOPHI.

Immensum quantum mortalia pectora vexat
 Veri sacra fames, quam parit artis amor,
 Id nostri querunt, id questivere priores,
 Non tamen una via est, nec modus unus
 erit.

Hinc tam diverse secta & contraria dicta,
 His ait ille negat, fallat uterque licet.
 Huic placet ex animo sententia cepta teneri,
 Et sic germanam se reperisse putat.
 Sponte sua letho caput obuius offeres ipse,
 Si veram verbis esse negare velis.
 A sanis longum cedit dementia tanta,
 Non placet: Hic Martyr non nisi stultus eris.
 Plenius ut Dahlman monstrare hec singula
 cepit,
 Mox capiti ferrum Diva Minerva parat.

DANIEL SIRENIUS.

MEMBRUM I.

Ne quenquam inscriptio hujus disputationis offendat propter novitatem, quam in hoc loco sapere videtur vox martyrii, operæ pretium duco nonnihil in frontispicio de illa monere; quod quantumvis ecclesiastica sit & primò his vindicata reperiat, qui in initio Ecclesiæ Christianæ pro fide sub implis gubernatoribus mortem intrepide adierunt, qui confessores sive martyres inde, purpurati & coronati passim dicuntur in catalogo Martyrum, ut licet videre apud Paulum Aringhum in Româ subterraneâ & alios; non incommode tamen ad alias res quoque cum difficultate & cruciati junctas etiam citra periculū vitæ transferri posse, ipsa vocis natura palam facit: Unde forte factum etiam est ut

verbo suo, *Martem*/ tam latè Germani
 uti cœperint, pro qualitercunque affli-
 gere, & nos etiam non solum de homi-
 nibus crudeliter affectis, sed vermibus
 etiam & aliis irrationalibus dicere idem
 solemus: quemadmodum *pistrinum* non
 solum illum locum indicat ubi exercen-
 tur operæ *pistrienses* sed pro quovis lo-
 co, ubi pœnæ infliguntur vel aliàs, do-
 lores sufferuntur, metaphoricè sumitur.
 Quod autem *Martyrium Philosophi* vel
Philosophicum nominare auderem, sva-
 sit auctoritas magni Patris Hieronymi,
 qui in epistola 25., *Philosophiæ* mar-
 tyrem vocat *Cleombrotum Ambracio-*
tam, quod cum nihil ei accidisset in
 vita adversi, lecto Platonis de immor-
 talitate animi, libro, se de muro præci-
 pitavit in mare: inde jam à Hieronymo
stultæ Philosophiæ martyr dictus est.
Martyr autè propriè testè notat. Sed *Chri-*
stianis sic peculiariter dicitur, qui non ore
 tantùm, sed & sanguine veritatè cœlestem
 testatam facit. Hinc *Martyrium*, *Μαρτύρι-*
ον, quod altare impositum cineribus

Martyrum significat, Latinè *Confessio* dicitur. Nam prius, qui Græcavoce *Martyres* dicti sunt, Latinis *Confessores* vocabantur. Postea hæc vocabula distinxerunt. Ex his liquet, cur *Ecclesias*, in quibus *Martyrum* reliquiae essent, *Martyria* appellerent. Sed *συμμεδοχικῶς* post quælibet *Ecclesia*, cuicumque *Sancto* dicata, *Martyrium* vocari cœpit. Ita usurpat Hieronymus in Hilarione: *causam occultandi, juxta præceptum Antonii, fuisse referentes, ne pergamus, qui in illis locis ditissimus erat, sublato ad villam suam Sancti corpore, Martyrium fabricaret.* Vid: Scaligerum ad annum Eusebii MM. CCC. LXXX. VI. aliàs verbum *μαρτυρέω* non solum accipitur pro testor, sed etiam pro significo, declaro, nec non cruciatu in Martyrio afficio. Sic in fine prologi Græci ad Epistolas Paulinas est titulus ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΠΑΤΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ; & iterum: *ἔστιν ἔν, ὁ πῶς χρόνῳ ἐξ ἑμαρτύρησιν τετακῶσα τετακῶσα ἔτη μέχρι, τῆς πειρασῆς ταύτης ὑπαίτιας.* Mens autem hujus Disputationis est: An Assertiones

Philosophicæ sint tantæ certitudinis, ut pro illarum veritate quis velit cruciatus in se deposcere, & mortem oppetere, & an tranquillare conscientiam sic potuerint unquam in moralibus, ut Philosophi veteres causam justam habuerint tantum suæ Philosophiæ tribuendi quantum tribuerant.

MEMBRUM II.

DE certitudine naturalis scientiæ multa veteres & recentiores animo descripserant & tradiderant, inter quæ hocce est effatum à summo Philosopho juxta atque Theologo D. Calovio in Gnost: cap. 3. Can: 4. approbatum, videlicet scientiam reddere animum hominis ἀμείνων & ἀμετακίνητον, ut sic ad scientiam requirantur duo: ut scilicet sit certa in se, & hoc non solum sed etiam certa intellectui apprehendenti. Prior certitudo, objecti, altera subjecti, non malè meo judicio dici posset. Objecti certitudo inde provenire potest quod scientia procedat ἀπὸ δεικτικῶς & de
ob-

objecto probet attributa per veras & proximas rationes a priori, habeatque objectum necessarium. Verum de certitudine hujus scientiæ, quæ est habitus per causas demonstrativus non jam tantopere quæro, quam de certitudine unius cujusque propositionis in cognitione humana, utpote in practicis etiam ubi requisita illa habitus scientifici non ad eò apparent, & transcendentalibus, ubi non a causis & essentiali nexu attributi cum subjecto, sed primis principiis veritas effati suspenditur. Equidem prima principia tum contemplativa tum practica evidentissima esse sciunt & fatentur omnes quibus nemo nisi amens vel cui ferreum sit canis os contradicere ausit & velit, interim tamen an illa sint firmissima & primæ veritatis quæ a nostris Philosophis talia habentur, & non alia sint evidentiora, & proinde expunctis prioribus in illorum locum inferenda, extiterant qui quærendum arbitrati sunt & postquam quæsiverant, nobiscum divorcium fecerant. Adeo ut

neque hoc fulcrum omnis veritatis, prima scilicet principia, omni tempore licet æterna super basi sit fundatum, inconcussum relictum sit. cognitionem quippe humanam semper formido & opinio vult comitari. Cum his quæ dicta sunt facit D. Calovius Gnost: Cap: 7. Can. 5. inquit. *Objectum assensus est vel primum principium vel conclusio. Istud evidens est, hujus verò ex principiis diuèctio non semper evidenter perspicitur ab intellectu, quare hic potissimum error contingit, qui adscribendus est simplici mentis imbecillitati; quod si verò error sit circa principia, ille fluit ex ignorantia affectatâ vel sophisticâ malitiâ.* Principiis practicis promptissimus debetur assensus cum summa insit certitudo, sed cum in iis quæ creatorem colendum dicitant, apud nos qui Christiani sumus & à sacra Theologiâ illuminati Philosophi, certitudo non tam sit à ratione, quam scriptura, dubium etiam evadit an quod turò iis assentimur certitudini rationis & non potius infallibilitati S. Scripturæ, adscribendum sit.

Si quid unquam verè scitur, illud ma-
 thematicum esse scibile docti omni ævo
 statuerant, sed ut appareat quam etiam
 hæc certitudo vocata sit aliquando in
 dubium, liceat quæso adscribere, quæ do-
 ctissimus habet Huerius observata ex a-
 liis in Demonstrat: Evang: Axiom: 4.
 Certitudo Mathematica videtur quidem
 maxima, sed vel sola, ait, Geometrarum al-
 titrationes indicant, eoque sit illorum Princi-
 piorum sc: Geometricorum ἀναπαρτοία. In-
 finitis controversis oppugnata fuisse non ne-
 gat horum assertor Proclus. * Pleraque desi-
 derari, præter ea, quæ ab Euclide assumpta
 sunt, atque hæc in exemplum tantum fuisse
 proposita, Geometra quidam tradiderunt. De
 Postulatorum & Axiomatum discrimine ma-
 gna inter ipsos concertatio est. Discrepare ea
 inter se censuit Geminus, ut Problemata à
 Theorematis. Postulata Geometrie propria es-
 se volunt quidam. Axiomata verò Commu-
 nia esse disciplinarum, quæ circa quantum &
 circa quorum versantur. Aristoteles postulata
 vult esse, quæ cum ab audiente non statim

con-

* Procl. lib. 3. in Euclid.

concedantur & demonstrari possint, ut Principia tamen admittantur; Axiomata vero, quae demonstrari non possint. Unde sequitur Axiomata non esse quae Euclides proposuit, quippe quae ab Apollonio Pergaeo, eo qui ob insignem artis peritiam magnus Geometra dictus est, assumptis aliis Principiis universa demonstrata sint. Proindeque Principia nulla sunt, cum ex Philosophorum, Geometrarumque consensu ἀναπόδεκτα esse debeant: quod saepius iterat Proclus, & disertè testatur Plato his verbis: * ἀρχὴ δὲ ἀγέννητος. Ἐξ ἀρχῆς γὰρ ἀνάγυνη πᾶσι τὸ γινόμενον γίνεσθαι, αὐτὴν δὲ μηδ' ἐξ ἑσῶς, ἐς γὰρ ἔχ τὴ ἀρχὴν γίνεσθαι, ἢ ἐν ἀρχῇ ἐγένετο. Principium autem expers est originis: ex principio siquidem, quidquid oritur, oriri necesse est; ipsum autem ex nihilo. Nam si ex re aliquâ oriretur principium, principium utique non esset. Adversus Geometrarum Postulata uti possumus hoc argumento, quae universas ipsorum Hypotheses Sextus Empiricus scitè & argutè confutat: ** Quae postulata, vel fieri possunt, vel non possunt; si fieri

* Plat. in Phedr. ** Sext. Emp. adv. Mathematicos libr. 3.

possunt, cur jure tuo non uteris, & quæ vi
 obtinere poteris precibus impetrare mavis?
 si fieri non possunt, cur iniqua postulas, &
 tibi à me concedi vis, quod nec in mea, nec in
 tua potestate est? culpam? Euclidem Geminus
 & Proclus, quod inter Postulata rescripserit
 quæ poterant demonstrari, nempe Principia ab
 illo credita sunt, secus ab istis. Culpam iè
 quodam Apollonium, quod Axiomata demon-
 strare sit aggressus, quæ erant aza nòdextra.
 Ex his colligitur incertam esse Postulatorum
 & Pronuntiatorum notitiam & numerum.
 Plura legi possunt in hunc sensum, apud
 laudatissimum auctorem Loc. cit. si er-
 go hæc certitudo quæ summa habe-
 tur & quidem merito; sic erat doctorum
 hominum aliquando ventilationibus ob-
 noxia, quid miramur si effatis quibus-
 dam inferiorum & thecnicarum Scien-
 tiarum minus audacter assensum præ-
 bebimus cum innumeris aliquando limi-
 tationibus, cautelis & exceptionibus
 munienda sint; si possint stare. E. g.
 Canones quidam Logici ut muri Se-
 miramidis firmi videntur, utpote; Actio

omnis suscipitur propter finem. Omnis causa est scientia. Forma non variatur gradibus. sed quantum sudandum sit ut vindicentur à mendacii Suspicionem, videri potest apud Honold: in Can: Log: Dan: Stahl: & alios. Adhoc Sophisma, coelum tegit omnia, ergo se ipsum tegit, benè, responderi creditur per Canonem hunc Logicum: Quando universaliter aliquid de subjecto singulari dicitur, excipitur à prædicato subjectum: atqui ex hoc Canone illud tamen sequitur quod est à ratione alienum videlicet; Sapiens novit omnia, ergo se ipsum non novit, nam juxta canonem excipiendum est à prædicato subjectum.

MEMBRUM III.

Postquam certitudinem scientiæ naturalis sic qualitercunque expendimus, de his aliqua dicenda sunt, qui stultè adeò sapuerunt, ut nihil unquam pro certo habuerint intota sua Philosophia: Hi Pyrrhonii, & græco cognomen-

τὸ σκεπτικοὶ & ἐπισκεπτικοὶ appellabantur
 latinè quæsitores & consideratores di-
 ci possent, cum nihil decreverint aut
 constituerint in quærendo semper con-
 siderandoque occupati, quidnam esset
 omnium rerum de quo decerni consti-
 tuique posset. Hi se putarunt carere vi-
 su & auditu, & tamen pati & affici,
 quasi videant vel audiant. eaque ipsa,
 quæ affectiones istas in sese effecerant,
 qualia & cujusmodi essent, cunctaban-
 tur atque insisteabant, omniumque rerum
 fidem veritatemque mixtis confusisque
 signis veri atque Falsi ita inrensibilem
 videri aiebant, ut quisquis homo est
 non præceps neque iudicii sui prodi-
 gus, his uti verbis debeat, quibus au-
 ctorem Philosophiæ istius Pyrrhonem
 esse usum tradunt: *ἔ μάλλον ἔτιως ἔχει τόδε
 ἢ ἐχέινο; ἢ ἔδειτέρως.* Quemadmodum eti-
 am mirum in modum disputat Epict:
 in Enchir: Cap: 22. iudicia enim rei
 cujusque & sinceras proprietates negant
 in scriptis suis posse nosci & percipi;

idque ipsum docere atque ostendere
 multis modis conantur super quâ re
 Favorinus quoque subtilissimè argutis-
 simèque decem libros composuit, quos
πυρρωναίων πρόπων inscribit, ut ait Gell; Vetus
 autem quæstio & à multis Scriptoribus
 Græcis tractata est. in quid & quantum
 Pyrrhonios & Academicos philosophos
 intersit. Utrique enim *σκεπτικοὶ, ἐφευκτικοὶ,*
ἀπειρητικοὶ dicuntur; quoniam utrique ni-
 hil affirmant, nihilque comprehendi pu-
 rant. sed ex omnibus rebus proinde visa
 fieri dicunt, quas *φαντασίαις* appellant: non
 ut rerum ipsarum natura est, sed ut
 affectio animi corporisve est eorum, ad
 quos ea visa perveniunt. Itaque omnes
 omninò res, quæ sensus omnium mo-
 vent, *τῶν τοῦ ἑστί* esse dicunt, id verbum
 significat, nihil esse quicquam quod ex
 sese constet, nec quod habeat vim pro-
 priam & naturam, sed omnia prorsum
 ad aliquid referri; taliaque videri esse,
 qualis sit eorum species dum videntur,
 qualiaque apud sensus nostros, quò per-
 venerunt, creantur; non apud sese, unde
 pro-

profecta sunt. Quum hæc autem consimiliter tam Pyrrhonii dicant quam Academici: differre tamen inter sese & propter alia quædam, & vel maximè propterea existimati sunt, quod Academici quidem ipsum illud nihil posse comprehendere, quasi comprehendunt, & nihil posse decerni, quasi decernunt: Pyrrhonii ne id quidem ullo pacto videri verum dicunt, quod esse verum videtur; Et hanc quidem viam perveniendi ad verum non omnino saniores Philosophi repudiant si dubitationi terminus ponitur & animo non permittitur in æternam ut sit μετέωρον & suspensus: hac enim ratione sæpius nobis citatus. D. Calovius *ἀμφοτέρων* dicit esse viam ad *ἐπιπέραν*: & Gnost: cap. 2. Can. 2. ait: in aliquibus fas esse ἴσιν ἐπέραν, & de non nullis erudite dubitare.

MEMBRUM IV.

Propius autem accedentes ad Propositum, operæ pretium ducimus aliquid
quid

quid etiam esse differendum de consolatione philosophica quomodo, hæc poterit tranquillare animos, ut summi viri hæc utentes tutò & intrepidè mortem adierint, ut Brutus, Socrates, & innumeri alii. De hac agit ex professo Boetius, ubi refert, quomodo Philosophia sub specie mulieris apparuerit sibi oppresso, ac Mulas fugaverit, quæ, ab illo agnita, eum exemplo sapientum virorum simili discrimine oppressorum consolata est; quippe luctanti Boëtio succurrebat hisce verbis: *sed abite potius Sirenes usque in exitum dulces, meisque eum Musis curandum, sanandumq; relinquit.* His ille chorus increpitus dejecit humi mæstior vultum, confessusque rubore verècundiam, limen tristis excessit. Haud aliter quam tristitiæ nebulis dissolutis, hausit cælum, & ad cognoscendam medicantis faciem, mentem recepit. Itaque, ubi in Philosophiam deduxit oculos, intuitumq; defixit, respexit, nutricem suam, in cujus ab adolescentia

Laribus versatus fuerat; Et quid, inquit,
 tu in hac exsiliū nostri solitudines, O omnium
 magistra virtutum, supero cardine delapsa ve-
 nisti? an ut tu quoque mecum rea falsis
 criminationibus agiteris? An inquit illa, te,
 O alumne, desererem, nec sarcinam, quam mei
 nominis invidia sustulisti, communicato tecum
 labore partirer? Nonne apud veteres quoque,
 ante nostri Platonis aetatem, magnum saepe
 certamen cum stultitiā temeritate certavimus?
 eodemque superstite, praeceptor ejus Socrates
 injuste victoriam mortis me adstante pro-
 meruit? Quod si nec Anaxagorae fugam, nec
 Socratis venenum, nec Zenonis tormenta, quo-
 niam sunt peregrina, novisti; at Canios at
 Senecas at Soranosque nec per vetusta, nec
 incelebris memoria est, scire potuisti. Itaque
 nihil est quod admirere, si in hoc vitae saelo
 circumstantibus agitemur procellis, quibus
 hoc maxime propositum est, pessimis displice-
 re. Pro vera virtutis praemio falsi sceleris
 penas subimus. Et cujus umquam facinoris
 manifesta confessio ita iudices habuit in se-
 deritate concordēs, ut non aliquos vel ipse
 bu-

humani error ingenii, vel fortunæ conditio
 cunctis mortalibus incerta summitteret? si in-
 flammare sacras ædes voluisse, si Sacerdotes im-
 pio jugulare gladio, si bonis omnibus necem
 struxisse diceremur, præsentem tamen senten-
 tia confessum, convictumve punisset. Nunc
 quingentis ferè passuum millibus procul moti
 atque indefensi, obstudium propensus in Se-
 natum, morti, proscriptionique damnamur.
 O meritos, de simili Crimine neminem posse
 convinci! cujus dignitatem reatus ipsi etiam
 qui detulere, viderunt: quam, uti alicujus
 sceleris admisione fuscarent, ob ambitum
 dignitatis sacrilegio me conscientiam polluisse
 mentiti sunt. Atqui & tu insita nobis, omnem
 rerum mortalium Cupidinem de nostri animi
 sede pellebas, & sub tuis oculis sacrilegio
 locum esse fas non erat. instillabas enim auri-
 bus cogitationibusque quotidie meis Pythagor-
 icum illud, ἕκαστον. Nec conveniebat dilis-
 simorum me spirituum præsidia captare, quem
 tu in hanc excellentiam componebas, ut Consi-
 milem Deo faceres. Ut ut autem ex phi-
 losophia consolationem & tranquillita-
 tem

rem animi etiam reliquarum sectarum
 Professores se habituros esse sperabant,
 potissimum tamen eâ gloriari sunt, Stoici
 qui oris & vultus serenitatem putabant
 nullâ unquam posse ægritudine obnu-
 bilari ut videre est apud Gellium Noct.
 Attic. lib. 1. Cap. 2. Erit enim verus
 & sincerus Stoicus ut citato loco le-
 gere est, ἀκάλυτος, ἀνεκβίατος, ἀπειρη-
 πιδίς, ἐλέυθερος. εὐπορος, εὐδαίμων.
 quamobrem neque in Phalaridis tauro
 animositarem suam posse frangi jacta-
 runt: quam animi constantiam ex a-
 trocitate hujus cruciatus æstimare pos-
 sumus: Phalaris enim Agrigentinarum
 tyrannus, præter cætera novorum sup-
 pliciorum tormenta taurum habuit æ-
 neum Perilli vel Perilai cujusdam arte
 fabricatum, in quem immissi damnati,
 igne subiecto bovis mugitum edebant,
 cujus inventi nomine cum artifex non
 leve munus sperasset jussu tyranni in tau-
 rum injectus, primus artis specimen
 præbuit. Tali fuit constantia Aristippus
 in periculosa illa navigatione una cum

Gellio, quippe in summo periculo man-
 sit extrilidus licet coloris & vultus tur-
 batione non multum à cæteris differ-
 ret; quam vultus turbationem ideo eti-
 am Philosopho accidere posse ajunt, quia
 visa animi quas *φαντασίαι* Philosophi
 appellant, quibus mens hominis, pri-
 ma statim specie accidentis, ad animum
 rei pellitur, non voluntatis sunt neque
 arbitraria, sed vi quadam sua inferunt
 se hominibus; noscitur autem probaciones
 autem, quas *συγκαταθέσεις* vocant, qui-
 bus eadem visa noscuntur ac dijudican-
 tur voluntariæ sunt fiuntque hominum
 arbitratu: Sapiens vero, ajunt, & *συγκα-
 ταθέσεις* sed statum & vigorem animi re-
 tinet: inde est apud Epict: in Enchi-
 ridio: *Θαράσσει τὰς ἀνθρώπους ἢ τὰ περὶ
 ματα, ἀλλὰ περὶ ματῶν δόγματα*: Non ter-
 rent homines res ipsæ, sed opiniones
 de rebus conceptæ. Fatendum autem
 est talem Constantiam philosophum
 quemvis maxime decere, cum sciat
 omnem actionem suscipi debere pro-
 pter finem, metum autem inanem
 esse

esse mentis cruciatum, nec posse imminencia mala quâpiam ratione mitigare vel avertere. Dicimus porro philosophiam animos potuisse hâc ratione consolari, si juxta Philosophorum, de vita infanti præcipientium, statuta, vita instituebatur, de quâ, vitæ scilicet innocentia se multum consolationis animo suo, hausisse prædicant passim Cicero, Seneca, Plinius & alii, quod vero mortem etiam Philosophia freti & consolationibus philosophicis animum tranquillantes aggressi sunt intrepidè, & illud terribilium omnium maximum non formidaverint à quadam nimia persuasione, stupiditate, & partim Diaboli *πάροισι* provenisse putamus, nec inde adhuc sequitur ullum sanum posse stultum philosophiæ martyrismum, morte voluntariâ suscipere.

MEMBRUM V.

Sed ut adhuc fiat clarius quid in præsentis negotio statuendum sit, accuratius despiciemus de certitudine
Sien-

Scientiæ, quæ procedit à veris causis,
Subiecto, affectionibus & principiis, quibus
 fulcris suas assertiones philofophi solent
 stabilire; sed cum vox scientiæ fit sub-
 jecta variis acceptionibus, adeò ut nunc
 opponatur *ignorantia*, quâ scimus ea,
 quæ quocunque modo nos non latent.
 Nunc *opinionis*, quâ ita alicui rei assenti-
 mur ut etiam aliter possit se habere. Nunc
arti. quâ scientia est habitus habens pro
 fine ultimo *γνώσις* vel *πράξις*. Nunc
Disciplinis practicis. Nunc *sapientia & in-*
telligentia. Nunc *fidei*. Quâ de re videat-
 tur Scheibl. Lib. Sent. Itaque vix talem
 parit certitudinem scientia philofophica,
 quæ rationem fidei sibi induat & homini
 possit perlvadere, ut de salute sua certus
 sit, quod satis apertè docet suo Exem-
 plo Cicero, acutissimus philofophorum
 in hac quæstione, dum valdè de statu
 suo post hanc vitam disputat, ut vide-
 re est in Lib. 1. quæstionum Tuscul: ad
 finem: sic enim ait: *si supremus ille dies*
non extinctionem sed commutationem afferet
leci, quid optabilius, sin autem perimit ac
delet

*delet omnino; quid melius quam in mediis
 vite laboribus obdormiscere, Et ita conniven-
 tem somno consopiri sempiterno. Quoniam
 Philosophus, quatenus Aristotelis disci-
 pulus, salutis ignarus est, sed quatenus
 Theologiâ illuminatus, benè gnarus.
 à quo proinde terminorum saltē exe-
 gesin accipiens, ex suis deinde princi-
 piis suum de re superaddet iudicium.
 Philosophus nisi dispiciat, animoque
 sua benè perlustret principia, magna
 heic eorum parte periclitabitur & re-
 cta nisi viâ cautè incedat, vel optima
 etiam deperdet. Quoniam autem &
 res certa esse potest & intellectus cer-
 tus in suis actibus, duplex inde certitudo
 nascitur, ut supra, etiam ex parte ob-
 servavimus, una objecti, altera actuum in-
 tellectus. Certitudo objecti, quâ res dicitur
 certa, cum actu est extra suas causas.
 Quia enim omne quod est, quando
 est, necesse est esse; necessitas illa cer-
 titudinem infert, eò quod effectus per
 eam determinatur ad unum. Addo ta-
 men, certitudo & infallibilitas sunt
 pro-*

proprietates actuum intellectus, adeo-
 que objecta nec sunt certa propriè nec
 infallibilia, sed contingentia aut necessa-
 ria: vulgò autem vocantur certa, quia
 sunt mensura & fundamentum certitu-
 dinis intellectualis. *Certitudo autem a-*
ctuum intellectus, est determinatio intellectio-
nis ad verum ut verum, ita ut ille actus ex
naturâ sua non possit à veritate disjungi.
 & est determinatio intellectio-
 nis, quando
 actus non potest esse falsus vel propter
 motivum & rationem formalem, ut cum
 dico; Petrus ridet, quia illum video
 ridere, vel quando principium activum
 est tale, ut non possit elicere actum fal-
 sum. Unde res certa dicitur cum ad u-
 num determinata est, incerta autem, cum
 nullam habet determinationem, sed in-
 differens est ad esse & non esse, qualis ex
 se omnis, quæ in potentia est & futura. Et
 actus certus dicitur, cum determinatio
 ejus orta ex eo, quod fit à principio vel
 motivo impotenti errare: incertus autem,
 si non determinatur ad veritatem, vel

ex suo principio, vel ex suo objecto, sed ex alio erroris capaci: addo certitudinem esse quandam *ἐκ τοῦ αἰσθητέου* quæ adhæ-
sionis est aliàs & voluntatis, per quam cognoscens aut non vult, aut non pot-
est objecto dissentire vel propter illius evidentiam, vel ob affectum voluntatis, ut
cum fidelis certus est, vitam profunderè potius quam fidem negare, vel quando ex
pravâ dispositione hæreticus suo adhæret errori, vel cum quis amici non vult
deserere sententiam. Quæ certitudo ex firma voluntate pendet in casibus
evidentibus, in cæteris evidentia, ne-
cessitat intellectum independentem à vo-
luntate.

MEMBRUM VI.

Præmissa docent neminem oportere
martyrium suscipere propter Philo-
sophiam, & in causa quâvis frivola
mortem contemnere & depasci, ut
cum Terentio loquar: Ethnicum enim
illud & impium foret Sen: Ep: 4: A-
lius ante amicæ fores laqueo pependit:
alius:

alius se præcipitavit è tecto ne domi-
 num stomachantem diutius audiret :
 alius ne reduceretur è fugâ ferrum ade-
 git in viscera. Sit autem utcunq; cer-
 tum philosophicum scibile, manet ta-
 men verum: omnem hominem esse men-
 dacem & omnem cognitionem huma-
 nam erroris suspectam. Martyrum qui-
 dem fortitudo summe laudanda est; illa
 sed non à philosophia pendet, & ma-
 jor est, quam illorum qui in bello pro
 patria dimicando fortiter occumbunt.
 idque ob sequentes rationes, quas Ven-
 delinus exhibet. (a) Quia martyrum
 mors, bellicam acerbitate sua longissi-
 me superat; cum in multas non tantum
 horas, sed & dies sæpenumero excru-
 cientur, exquisitissimis tormentorum
 generibus per Tyrannos excogitatis.
 (β) quia in martyrum tormentis spes
 evadendi est nulla; mortem vident præ-
 sentissimam, evadendi locum & viam
 nullam, quam per vim ne quærunt qui-
 dem. Unde cum Polycarpum combu-
 rendum clavis affigere carnifices sta-
 tuir;

tuissent: *Nihil opus est, clavis, inquit ignem
 sponte sustinebo.* (γ) Quia in bellis resisti
 potest iis qui mortem inferunt, habet-
 que locum vindicta: In martyribus o-
 mnia secus se habent. Satis apertum au-
 tem est sic esse ut prius innui, hanc vide-
 licet fortitudinem Martyrum non à prin-
 cipio insito aliquo provenire sed virtutis
 & consolationis divinæ esse opus: sic e-
 nim e. g. de Donato Confessore refer-
 tur quod novies tormenta & cruciatus
 varios ob cælestem doctrinam passus
 sit, quod etiam sex annorum carcere
 detentus invictus manserit, sic quoque
 de Huss refert Æneas Sylvius in Hist:
 Boh: illum sic constanti animo necem
 pertulisse ut quasi ad epulas invitatus
 ad incendium properaverit, nullam e-
 mittens vocem quæ miseri animi pos-
 set facere indicium: quod hymnum
 cecinerit quem vix flamma & fragor
 ignis, intercipere potuerit, cuius eti-
 am constantiæ nimis multi fuisse refe-
 runtur in Catalogo martyrum, licet
 illi omnes qui in Martyrolygiis canoni-

zantur ægre martyres in conspectu di-
vino fuisse agnitos credere possimus;
non enim pœna sed causa facit marty-
rem: Præterea multi etiam præter ne-
cessitatem neglecta propriæ essentiæ
conservandæ cura, rei unicuique à na-
tura indita, ob indifferentia quædam &
maximam partem politica se tyrannis
necandos objecerant. Si ergo hi parum
digni sunt qui honorarium nomen mar-
tyrum gerant quanto ineptiores ad
hunc titulum videri debent qui ob quæ-
dam altius concepta placita philosophi-
ca mori non reculaverant. Unde autem
illa fuerit in Philosophis morte instante
constantia, docere vult Plutarch⁹ in tra-
ctatu suo: *utrum in quo vitium sit ei nihil
desit ad infelicitèr vivendum*: ostendens
virtuosum & probum hominem sic esse
constitutum ad intra ut dicimus, ut à
nulla re quæ extra illum est possit læ-
di: vitiosum vero talem esse ut intra
se habeat omnia illa quæ ad affligendum
& necandum sufficiunt. De Socratis con-
stan-

stantia ibi etiam expressè dicit, illum scilicet veneni calicem hilarem & placidum intrepide nihil mutato colore vel æqvissimo ebibisse animo, & sic ille, quæ vivi beatum dixerunt expirantem, nec apud inferos sortis expers erat futurus divinæ. Quicquid verò dicat & quantumcunqve extollat Socratem vel Plato vel Plutarchus vel Cicero, nemo tamen credo velit eum martyrem dicere, quamvis causa ejus, ut ferunt, non fuerit mala. Habitus enim est atheus quod homines à dæmonum cultu abducere volebat, & accusabatur à quadruplatoribus Atheniensibus quasi qui peregrina dæmonia invehere volebat, quod unum esse Deum instillare iis studebat. De his autem Philosophis qui ob fidem de Deo uno Conceptam occisi sunt vel qui in illa fide sunt mortui, Patres non nulli & Ecclesiæ Doctores non malè sentiunt, scilicet Ethnicos illos qui crediderunt Deum esse creatorem omnium, remuneratorem colentibus illum, qui non vani facti sunt in ratiocinationibus, qui

qui non mutarunt 'gloriam incorruptibilis Dei in efformatam imaginem corruptibilis hominis, qui Deum glorificaverunt non paucos salvos fuisse. Sic etiā Pontificii Sinas non paucos in lege naturæ salvos factos fuisse sperari posse volunt, sed hujus rei judicium esto apud Theologos: nobis tantum reterre placuit. sed iterum de Socrate dicimus quod quamvis religionis causâ poculum venenatum hausit, non tamen eodem jure dici possit martyr quo Constantius qui fecit idem, ut videre est apud Aringhum Lib: 2. C. 20, huic enim in certam inferendam necem jubente tyranno ipsamet carnificum manu venenum propinatum est: quo is quidem evacuato Deo tamen protegente omnino liber evasit ut ex inscriptione patinæ alabastrinæ compertum est nimirum.

NON UNDA LETHALIS
EST AUSA CONSTANTIFERRE
QVAM LICUIT FERRO CORONAM
Concludimus autem illos omnes qui
vel ad stabiliendas quasdam veritates
phi-

philosophicas vel aliàs rei frivolaè
 causa propriam exitium quærunt,
 graviter peccare, ob id etiam quod
 aliis occasionem nimia audendi præ-
 beant, nec illos bonâ aliquâ ratione dici
 posse martyres. Solum autem verbum
 DEI est, in quo mori licet & unicè ex-
 pedit. Recedendum itaque ab iis qui
 veritatem Philosophiæ in immensum
 extollunt, adeo ut certitudinem fidei
 illi etiam adjudicent; tales enim cum
 Hieronymo stultæ Philosophiæ marty-
 res non inconvenienter fortè quis nun-
 cuparet. Atque sic quantum ad institu-
 tum nostrum fuit, persecuti qualiter-
 cunque sumus, nihil magis optantes
 quam ut doctis & bonis id non
 omninò displiceat.

LAUS ET GLORIA DEO
 IN ÆTERNUM.

De.

Clarissimo & meritissimo Phil. Candidato,
DN. ERICO DAHEMAN/
suam *Pro Gradu Magisterii* disputationem
defendenti hæc cecinit.

Percelebres Danaum celebrantur, Jason,
Ulysses,
Hi quod præstiterint Bellis in fortia facta;
Vellus surripuit Phryxi Galeatus Jason
Colchide servatum quamvis, Martiq; sacratum;
Dardanidum tulit hic signum Fatale Minervæ
Qvo Priamiq; domû Trojamq; à culmine sternit,
Et licet hi splendent propriis virtutibus ampli
Auxiliaturis tamen ille est artibus usus
Medæ & sopiit colubrum taurosq; domabat;
Proditor Æneas Patriæ atq; Antenor, Ulysses
Palladio Iliacis demto donasse feruntur,
TE Celebrem dico Dalemam/Tu namq; coruscas
Virtutum studiis, Fama Musisq; benignis,
Martyrium tradis Sophies tentamine docto
Ardua sic superans Parnassi culmina veri,
Non clamas: Faveas, Nostrisq; laboribus adsis,
Ænea, Circe Medea aut quilibet alter.
Hinc Gemmis Lauro palmis victricibus atque,
Jam te pro sequitur Musarum Numen Apollo
Nunc Fructus cernis, quos dat Tibi Musa laborû,
O per quam Felix Dahlmanno ascensus ad alta
Contigit in Terris, posthac simul astra tenebis!

AND. KYANDER, Ev. Ministr:

De
MARTYRE PHILOSOPHIÆ
graviter differenti,
Clarissimo & meritissimo
DN. NOTARIO CANDIDATO,
Gratulatio,

Gens cui moris erat jurare in verba Pa-
troni,
Tam præstans curâ quam pietate fuit;
Nam devotus erat solduribus immemor aure
Vitalis, Domino dum modo ferret opem:
Ut honor est vivum virtute parasse coronam,
Sic quoque Martyrium leta corona beat.
Sic pugilis lapsi pugnat pro parte sodalis
Ut ponat victo digna brabea suo;
At si lethali peteretur vulnere & ipse,
Martyrium mansit culta corolla tamen,
Inde videre mihi videor Tritonia Diva
Ludicra quod cupiat jam reparare sacra,
Hos legit athletas quos scit didicisse labores
Et pallente gena non metuisse neem.
Rescierat credu Mavortis scenica seva
Quæ rigidi Sueones feruida corda litant.
Hinc

Hinc & Bellonam se prestat diva Minerva,
Arte in Phœbeâ fortia facta gerens,
Et manus alma vibrat viridâtis vimina laurus,
Denotet ut strenui fata virere viri.

Primipilus eris Dalmian sub Gorgonis um-
bra,

Ut Martyr constans, Hoplomachusque
simul.

quam deproperabat amica
manus

M. ALOPÆI.

Eidem :

Fonte Caballino cum non mea labra rigarim,
Deficit hic carmen, quo tibi digna canam
Ordine procedis Dalmanne future Magister,
Hunc fructum meruit cura laborque frequens
Post partes artes, post artes scandis in alta
Calmina Musarum laureaserta petens
Te DEUS arte gravem, bene multos servet in
annos

Funera post vireas, detque suprema DEUS!
Pieridam claro scintilles clarus in horto,
Et sero Cælis stella corusca mices.

SAM: MOLANDER:

1717. 667